

СХВАЛЕНО

науково-методичною комісією
з інноваційної діяльності сектору
дошкільної, загальної середньої,
професійної (професійно-технічної),
позашкільної освіти та виховання
Науково-методичної ради
Міністерства освіти і науки України
протокол 29 від 06.06.2024 року

ЗВІТ

**про завершення I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту
на всеукраїнському рівні за темою
«Розвиток освітнього акмесередовища авторської Школи зростання
успішної особистості» на базі Броварського ліцею № 11
Броварської міської ради Броварського району Київської області
за січень – червень 2024 року**

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2023 року № 552 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07 липня 2023 року за №1155/40211, наказу Міністерства освіти і науки України від 22.01.2024 р. № 66 на базі Броварського ліцею № 11 Броварської міської ради Броварського району Київської області проводиться експеримент на всеукраїнському рівні за темою «Розвиток освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості».

Згідно з Програмою I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту основними завданнями визначено:

- вивчити та проаналізувати педагогічний досвід з проблеми створення та розвитку освітнього середовища, організувати науково-методичну підтримку експерименту;
- розробити локальне нормативно-правове забезпечення експерименту;

- визначити та уточнити функціональні обов'язки членів педагогічного колективу щодо вирішення завдань експерименту;
- сформувати творчі групи за темою експерименту, підготувати та провести науково-практичні та методичні заходи для педагогів;
- провести діагностувальне дослідження щодо готовності педагогічного колективу до здійснення діяльності в умовах проблематики експерименту;
- оприлюднити матеріали щодо організації проведення експерименту на сайті закладу;
- підбити підсумки I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту.

На виконання завдань Програми I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту налагоджено співпрацю з Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти», комунальним навчальним закладом Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», Управлінням освіти і науки Броварської міської ради Броварського району Київської області. Завдяки їх організаційному та науково-методичному супроводу розроблено локальне нормативно-правове забезпечення експерименту.

Організація або впровадження будь-яких інноваційних змін у закладі освіти потребує в першу чергу змін освітнього середовища. Саме тому, вивчення, аналіз та виокремлення феномену «освітнє середовище» було пріоритетним завданням I етапу. На сьогодні існують чисельні дослідження, присвячені проблемі розвитку та оптимізації освітнього середовища. Серед них є концепції «розвивального середовища», «навчального розвивального середовища», «продуктивного розвивального середовища», «рефлексивного середовища», «екологічного середовища», «акмеологічного середовища» тощо. Як «сукупність умов і впливів, які створюють основу для навчання, виховання, розвитку учнів» трактувала освітнє середовище сучасний український дидакт О. Савченко. Разом з тим, досить дискусійним залишається питання щодо визначення розуміння умов і чинників розвитку освітнього середовища. У контексті нашого дослідження йдеться про чинники розвитку як умови, що сприяють удосконаленню освітнього середовища та впливають на результати

експерименту. За Г. Васьківською «основними складниками освітнього середовища є: освітній процес; освітні структури і підструктури; форми та методи організації такого середовища; педагогічні технології; психолого-педагогічний супровід; предметно-просторова організація тощо».

Відомий вчений-педагог О. Дубасенюк вдало підкреслює, що «акмеологічне середовище – це середовище прагнення до успіху, до творчості, до високих результатів діяльності, до досягнень кожного, коли престижно працювати, викладати, навчатися, вести науковий пошук, дотримуючись морально-правових норм взаємодії». Виходячи з цього твердження, дослідник зауважує, що «акмеологічне середовище навчального закладу – це цілеспрямовано побудований простір, в якому розгортається навчально-виховний процес та науково-дослідна діяльність, створені необхідні і достатні умови для його учасників щодо самореалізації творчого потенціалу на шляху до вищих досягнень та досконалості».

З огляду на зазначене вище можемо зробити висновок про те, що сучасний заклад освіти має бути акмесередовищем для розвитку усіх учасників освітнього процесу. Саме тому зростає професійна зацікавленість та активізується робота педагогічного колективу у цьому напрямі.

Так, з метою визначення вихідних положень експериментальної діяльності й уточнення понятійного апарату відбулося засідання педагогічної ради Броварського ліцею № 11 (протокол № 1 від 03.01.2024 р.). Під час засідання членам педагогічного колективу було представлено Заявку та Програму експерименту. Зокрема обговорено актуальність визначеної теми, мету і завдання, над реалізацією яких учасники освітнього процесу працюватимуть із січня 2024 року по червень 2029 року, затверджено план заходів щодо реалізації завдань Програми I етапу експерименту (наказ від 03.01.2024 р. № 5-ОД).

Увагу членів педагогічного колективу було акцентовано на тому, що актуальність визначеної теми зумовлена педагогічною парадигмою авторської Школи зростання успішної особистості, яка полягає в організації та забезпеченні процесу формування й становлення успішного та

конкурентоспроможного випускника шляхом неперервного зростання особистості.

Структура закладу має унікальне поєднання Центру розвитку дитини, Ліцею та Центру позашкільної освіти. Розробку авторської ідеї та забезпечення управління її реалізацією здійснено у 2010 – 2022 роках у ході всеукраїнського експерименту. Експериментальна діяльність за темою «Розвиток освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості» ґрунтується на отриманому досвіді та враховує реалії сьогодення.

Проведення педагогічної ради сприяло актуалізації та уточненню понять «освітнє середовище», «акмесередовище», «складники освітнього середовища», що дало педагогічним працівникам можливість визначити акмесередовище як середовище, у якому відбувається цілісний розвиток кожного суб'єкта освітнього процесу, стимулювання його учасників до самореалізації, орієнтація на досягнення вершин особистісного розвитку та успіху.

В інтерактивній формі відбулися педагогічні читання за темою «Педагогічна майстерність як акмеологічний феномен» (26.03.2024 р.), які стали наступним кроком у підвищенні компетентності педагогів за темою експерименту. Учасники заходу вивчили та проаналізували педагогічний досвід з проблеми розвитку освітнього акмесередовища, охарактеризували періоди професіогенезу, визначили власну позицію на «горі» професійного розвитку. Також обговорили фактори (чинники), які допомагають або заважають рухатися на шляху до вдосконалення педагогічної майстерності, що впливають на спрямованість особистості вчителя, готовність педагогів співпрацювати для досягнення спільної мети, відповідати за результати діяльності, визначили критерії ефективного розвитку освітнього середовища.

Особливе місце у становленні інформаційно-мотиваційного середовища інноваційної та експериментальної діяльності належить професійним спільнотам педагогічних працівників. Ураховуючи структуру Броварського ліцею № 11, організовано роботу професійних спільнот педагогів:

– професійна спільнота педагогічних працівників Центру розвитку дитини (дошкільне відділення);

- професійна спільнота вчителів початкової школи та вихователів груп продовженого дня (початкове відділення);
- професійна спільнота вчителів-предметників (шкільне відділення);
- професійна спільнота методистів з позашкільної освіти (позашкільне відділення);
- професійна спільнота керівників гуртків Центру позашкільної освіти (позашкільне відділення).

Протягом березня-квітня 2024 року під час засідань професійних спільнот було розглянуто питання координації зусиль учасників освітнього процесу в реалізації завдань експерименту. Працюючи у спільнотах, педагогічні працівники внесли пропозиції, які стануть основою концептуального бачення розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості та визначатимуть подальший перебіг експерименту.

Для ефективного виконання завдань експерименту здійснено формування творчих груп та розподіл функціональних обов'язків з урахуванням особистісних мотивів членів педагогічного колективу (наказ від 21.05.2024 р. № 39-ОД). З цією метою заздалегідь було проведено анкетування, у ході якого педагоги обрали завдання, до вирішення яких вони готові долучитися, спираючись на власний потенціал і розуміння меж своєї відповідальності.

Важлива роль в реалізації Програми експерименту відведена батьківському колективу. 15.05.2024 р. відбулося засідання Батьківської ради закладу, учасники якого обговорили шляхи забезпечення дієвого партнерства учасників освітнього процесу, розширення кола суб'єктів, зацікавлених в якості освіти, змістовному дозвіллі, всебічному розвитку здобувачів освіти, що дозволяє вирішувати складні питання життєтворчості, успішно досягати індивідуальних і суспільних цілей (протокол № 3 від 15.05.2024 р.).

Проведені заходи стануть підґрунтям для планування роботи педагогічної ради, професійних спільнот, вибору тематики методичних заходів на наступні етапи експерименту.

Протягом I (організаційно-підготовчого) етапу відбувалося вивчення динаміки готовності педагогічного колективу до роботи в умовах

експерименту. З метою визначення рівня мотивації до досягнення успіху та рівня толерантності до невизначеності була проведена вхідна (січень 2024 р.) та вихідна (травень 2024 р.) діагностика членів педагогічного колективу.

Сучасні тенденції переходу освіти на якісно новий рівень зумовлюють особливі вимоги до мотивації педагогічних працівників. Мотивація є тією спонукальною силою, яка направляє активність педагога на освоєння нової діяльності та її змісту, на розкриття та реалізацію свого внутрішнього потенціалу. Саме тому виникла необхідність визначити рівень особистісної мотивації педагогів до успіху.

Результати вхідного діагностування за методикою Т. Елерса для вивчення мотивації досягнення успіху ствердили, що 50% педагогів мають «середній рівень» мотивації до успіху. За такої мотивації людина не боїться ризикувати, можлива невдача не надто хвилює її. Решта 50% педагогів мають «помірно високий» рівень мотивації до успіху. Такі люди схильні орієнтуватися на власні сили, наполегливо добиватися поставленої мети. Зазначимо, що жоден педагог серед досліджуваних не володіє «занадто високим» рівнем мотивації до успіху та немає педагогів із «низьким» рівнем.

З огляду на це було проведено заняття з елементами тренінгу для педагогічного колективу на тему «Емоційний ресурс педагога: як навчитися підтримувати та відновлювати?», основною метою якого було усвідомлення відповідальності педагогів за свій емоційний стан, пошук нових підходів ефективного і швидкого опрацювання своїх емоційних станів (28.03.2024 р.). Під час заходу відбулося анонімне експрес-діагностування рівня резильєнтності та обговорено питання про джерела психологічної сили втриматися проти викликів, які неминуче трапляються; розглянуто сутність понять «саморозвиток особистості», «професійний саморозвиток особистості» та обговорено стимулюючі чинники, які впливають на забезпечення мотивації до професійного саморозвитку педагогічних працівників.

Під час вихідної діагностики виявлено збільшення на 16% чисельності педагогів, які мають «помірно високий» рівень мотивації до успіху. Позитивна

динаміка щодо результату цієї діагностики має важливе значення для мотиваційної залученості педагогів до освоєння змісту експерименту.

Головною характеристикою нової повсякденності є високий рівень невизначеності, а відтак педагогам потрібні додаткові внутрішні ресурси для подолання різноманітних труднощів і проблем. Толерантність до невизначеності є властивістю особистості, яка дозволяє їй витримувати кризові прояви, пов'язані з невизначеністю. Інтолерантна до невизначеності особистість схильна сприймати незвичні та складні ситуації швидше як загрозові, аніж такі, що дають нові можливості, збільшують її досвід, допомагають особистісному зростанню.

Саме тому виникла необхідність визначити рівень толерантності педагогічного колективу до невизначеності. За результатами вхідної та вихідної діагностики за методикою «Виявлення толерантності (терпимості) до невизначеності» американського психолога С. Баднера майже 80% педагогів мають високий рівень толерантності до невизначеності. Вони здатні продуктивно діяти в незнайомій ситуації і при нестачі інформації часто беруть на себе відповідальність, здатні приймати рішення без довгих сумнівів і страху невдачі. У незвичній ситуації бачать можливість розвитку і прояву своїх здібностей і навичок.

Для збереження ментального здоров'я, високого рівня толерантності до невизначеності, стійкого інтересу до нових завдань, підтримки психологічного клімату у колективі в рамках «Тижня психології» з 22 по 26 квітня 2024 року проведено ряд заходів, що сприяли розширенню уявлення педагогів про можливість подолання станів тривожності та внутрішньої напруги, які можуть виникати у процесі інноваційної діяльності в умовах війни, постійного страху, невизначеності.

За підсумками експериментальної діяльності було проведено засідання педагогічної ради (протокол № 9 від 21.05.2024 р.), під час якого здійснено аналіз виконання завдань Програми I (організаційно-підготовчого) етапу та уточнено завдання Програми II (концептуально-діагностичного) етапу. З метою нормативно-правового забезпечення експерименту на локальному рівні було

розроблено та затверджено Стратегію розвитку Броварського ліцею № 11 – Школи зростання успішної особистості на 2024 – 2028 роки (протокол № 7 від 12.03.2024 р.).

Для забезпечення принципу прозорості інформацію про хід експерименту, матеріали з досвіду роботи висвітлено на веб-сайті Броварського ліцею № 11 у розділі «Експериментальна діяльність» та на сторінках сайту «Портфолію «Школи зростання успішної особистості». Для усвідомлення і чіткого розуміння змісту, завдань експериментальної роботи та шляхів їх реалізації випущено пам'ятку для педагогів.

З метою обміну досвідом інноваційної та експериментальної діяльності директор Броварського ліцею № 11 Ірина Ткачук у травні 2024 року стала учасницею Всеукраїнського науково-практичного івенту «Організаційно-педагогічні умови розвитку авторської школи «Школа модерн-технологій управління» у воєнний/повоєнний час» (м. Володимирець, Рівненська область); у січні 2024 року взяла участь у науковому форумі «Механізми трансформації освітніх технологій в умовах інтеграції України до європейського простору», ініційованому ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» та ГО «Всеукраїнська асоціація Авторська школа в Україні», організованому Інститутом розвитку освіти і науки «Wiedza» в Любліні та Академією суспільних наук Вінцентія Поля у місті Люблін (Польща). За підсумками міжнародного науково-педагогічного стажування надруковано монографію, до якої увійшли матеріали «Авторська модель Школи зростання успішної особистості: від ідеї до втілення».

В цілому всі поставлені завдання I (організаційно-підготовчого) етапу реалізації експерименту виконано. У липні 2024 року розпочнеться II (концептуально-діагностичний етап), головними завданнями якого є:

- розробити Концепцію розвитку освітнього акмесередовища авторської Школи зростання успішної особистості;
- підібрати методики і технології дослідження, розробити зміст моніторингу експерименту;
- уточнити та науково обґрунтувати чинники, критерії та індикатори

ефективного розвитку освітнього акмесередовища як простору для зростання успішної особистості та дібрати відповідний діагностичний інструментарій;

– провести діагностування рівня професійної компетентності педагогічного колективу з проблеми дослідження;

– інформаційне забезпечення експериментальної діяльності: підготовка та проведення педагогічних рад;

– підбити підсумки II (концептуально-діагностичного) етапу дослідно-експериментальної роботи.

Науковий керівник,

кандидат педагогічних наук,
доктор філософії,
начальник відділу інноваційної
діяльності та дослідно-експериментальної
роботи ДНУ «Інститут модернізації
змісту освіти»

Світлана КИРИЛЕНКО

Директор

Броварського ліцею № 11
Броварської міської ради
Броварського району Київської області,
кандидат філософських наук

Ірина ТКАЧУК

Координатор,

методист вищої категорії
відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Галина САМОЙЛЕНКО